

Bibliothèque numérique

medic@

**Euthyphron. De nova curandorum
morborum ratione per transfusionem
sanguinis, dissertatio, ad amicum**

Parisiis : A. Cramoisy, 1667.

Cote : 90957 t. 50 n° 24

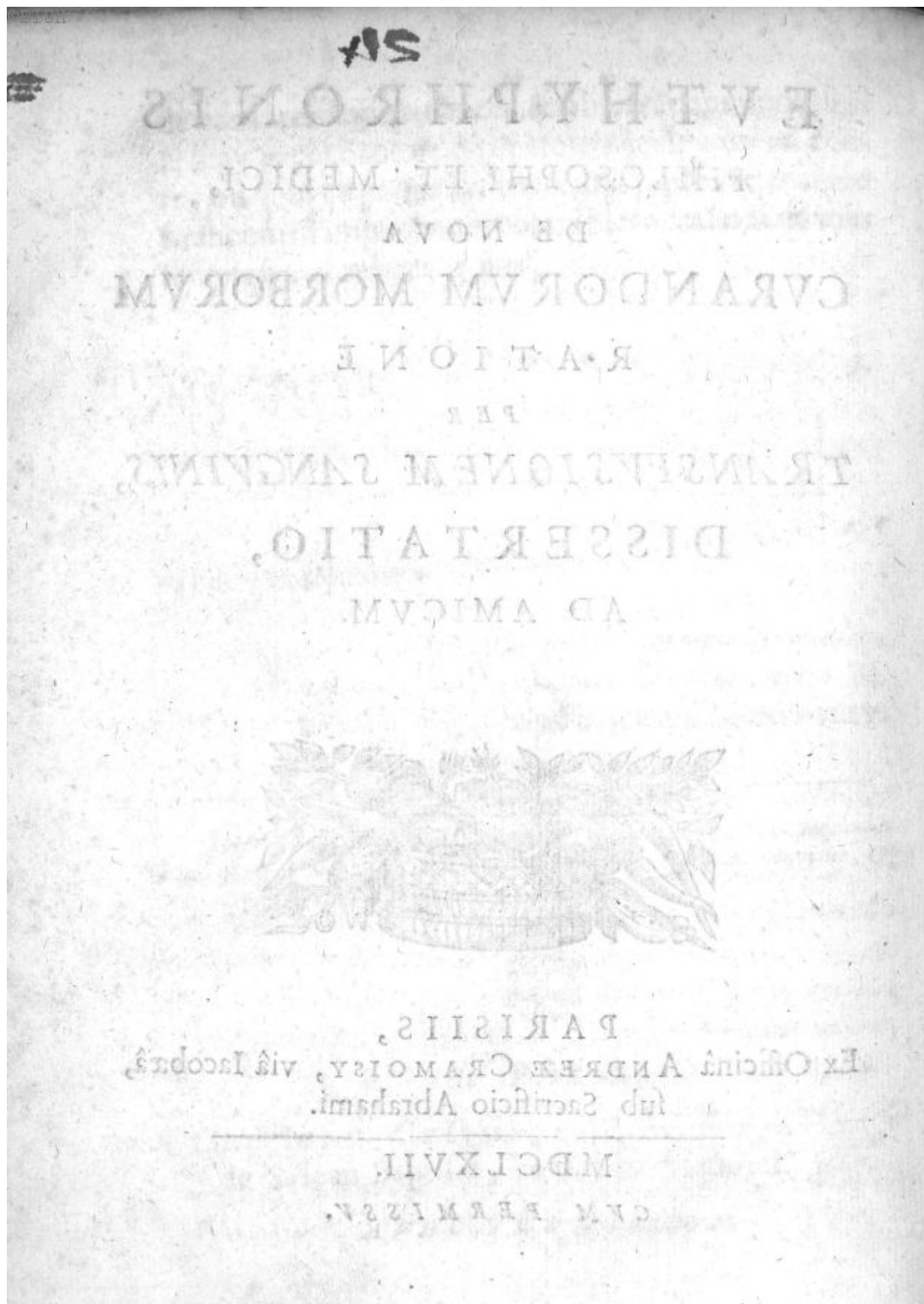
EVTHYPHRONIS
PHILOSOPHI ET MEDICI,
DE NOVA
CVRANDORVM MORBORVM
RATIONE
PER
TRANSFVSIONEM SANGVINIS,
DISSERTATIO,
AD AMICVM.

PARISIIS,
Ex Officinâ ANDRÆ CRAMOISY, viâ Iacobæâ,
sub Sacrificio Abrahami.

MDCLXVII.

CVM PERMISSV.

De nova curandorum morborum ratione per transfusionem sanguinis, dissertatio, ... - [page 3](#) sur 29

potius *Id. Deglans*, ea quæ propriè Medicorum sunt, protervè
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.

*Ut profectò cùm effrenem istius disputandi modum ipse mecum
perpenderem, mihi videre viderer Phormionem aliquem revoca-
tum ad vitam, & de arte medica, quam ne de nomine qui-
dem se novisse apparet, coram Hippocrate: velut olim Peripateti-
cus ille de re militari, coram Hannibale, differentem confiden-
tissimè. Sed apud te, Vir eruditissime mihi que carissime, comprimo
me eac. & illam ad te mitto, nec enim vacat respondere,
ac Thessalum istum Cartesianum, & experientem philosophum,
acri maximè ac condigno sale defricare. Vide modò, ac, ni grave
sit, perlege, quamque super ea opinionem indueris, nobis renun-
tia. Vale, Paris. V. Eid. Iulii M. DC. LXVII.*

LECTORI.

Monendus es, LECTOR, hanc scriptionem per-
fectam fuisse priùs quàm quicquam adversus Transfu-
sionem in lucem prodiret; sed cùm, Auctore non cu-
rante, subjecta prælo esset, ibi nescio quomodo ad hanc
usque diem moras traxisse. Hoc te volebam.

ERRATA.

Pag. 20. lin. 16. impetum & calcar addatur, scribe impetus.

Pag. 24. lin. 7. singularium, scribe singularum.

EVTHYPHRONIS PHILOSOPHI
ET MEDICI,

DE NOVA CURANDORUM
*morborum ratione per transfusionem
sanguinis,*

DISSERTATIO,

AD AMICVM.

QVÆRIS à me, Vir amicissime, quid sentiam de illâ novâ ratione curandi morbos per transfusionem sanguinis : quâ scilicet ex venâ aut arteriâ unius animalis, sanguis in alterius sive speciei, sive numero tantum differentis venas trajicitur. Num videlicet nova hæc medendi industria satis rationi & receptis pridem Medicinæ principiis consentiat. Primum de consilio eorum qui talia meditantur & inquirunt, est quod gratulemur nobis, quicunque sciendi cupiditate ducimur, quòd in ea tempora incidimus, quibus pulcherrimæ Artes non

A

modò reviviscunt , sed etiam novis subinde inventis efflorescunt. In quo est hominum nostrorum in primis laudanda industria , qui proposito velut certamine , quis plura & meliora excogitet , scientiarum pomœria dilatare non cessant ; nullis vigiliis aut laboribus parcunt , dum aliquid humano generi profuturum extendant. Verùm hujus laudis præcipuam partem sibi LUDOVICUS ADEODATUS Rex noster invictissimus suo jure arrogare potest , qui suâ bonitate & munificentia hominibus studiosis hæc otia fecit. Hic & enim unus post hominum memoriam repertus est , qui omnes belli & pacis artes providentiâ complecteretur , tam rerum honestarum fautor benignus , quàm potens hostium debellator , nec minori gloriæ ducens Gallici ingenii terminos promovisse quàm Imperii. Sed de tanti Herois virtutibus dicendi opportunior dabitur locus. Ad illum venio , qui nobis singulari epistolâ prædictæ sanguinis transfusionis rationem atque usum exposuit , virum cùm ipso proposito laudandum , tum in primis illâ æquanimirate , quâ suum illud consilium viris doctis pensandum proponit. In quorum numerum an sim adscribendus , alios malim judicare. Cùm tamen in studiis medicis excolendis non parum temporis insumpserim , & hujus item professionis , si quid id ad rem pertinet , auctoritatem & insignia adeptus fuerim , si id mihi assumo , ut meam de illâ quæstione ad Medicinam pertinente sententiam proferam , videor id meo jure vendicare : præsertim cùm tu à me eam operam requiras , cujus voluntati in omnibus non obtemperare , nefas duco.

Præterea cum vir ille studiosus faciendum putaverit, ut Eruditorum super arte nondum satis experimentis constitutâ sententias colligeret, eorum rationes eâdem chartâ dispungeret, quibus solvendis suam conjecturam magis ac magis confirmaret, facile in animum induco, hunc non modò ægrè non laturum, si quis ipsi novas difficultates nec minoris fortasse momenti ad examinandum proponat, sed etiam libenti animo & pronis auribus accepturum. Sed fas sit & nobis rationes quibus ipse novam illam curandi methodum commendat, considerare diligentius: juvat enim primas tantæ disciplinæ notiones atque elementa spectare, quibus primùm radiis nova lux illa animis hominum se infuderit. Tum mos est magnorum Philosophorum quorum vestigia insequimur, ab Adversariorum dictis facere auspiciū suarum disceptationum; ea, inquam, habere velut ingenii incitabulum & incentivum. Ita enim Aristoteles & alia scientiarum lumina.

Sunt autem quatuor fermè argumenta, quibus novo instituto patrocinatur: primum ducitur à Naturæ sectâ, ex cujus imitatione artes proficiuntur. Hanc etenim nobis prædictæ transfusionis exemplum haud obscurum proponere, quæ fœtui adhuc maternis latebris incluso simili industriâ per umbilici venas subvenit, è corpore matris spiritum & sanguinem submittens, quo omnes ejus partes rigentur & crescant. Si igitur Natura sic immaturos fœtus alit, quidni & nos jam in lucem editis, jam adultis, immo verò jam decrepitis, si ita necessitas cogat, hâc ipsâ ratione feramus auxilium? Parùm in his referre quod inter dissimilis na-

A ij

turæ corpora transfusio agitur, cum eadem sit foetus & materni corporis substantia, naturalisque σύμφυσις, quippe nec foetus semper ita matri similem nasci; quin haud rarò ex paterni seminis victoriâ valde dissimilem ei indolem & temperamentum fortiatur.

Alterum argumentum Naturæ ipsius castigatio est. Quidni? quæ animalia alat per multas ambages, longumque tractum coctionum & mutationum. Harum omnium compendium esse transfusionem, quæ statim in venas succum elaboratum, minimeque superfluis inquinatum transmittit. Id verò quàm sit expetendum iis præsertim qui ventriculum & alia generandis succis dicata instrumenta minùs probè temperata habent, omnibus esse manifestum.

Præterea omnes morbos sanguinis quâ intemperie quâ vitio propagari, communi esse omnium Medicorum suffragio ratum atque constitutum, idque manifestis etiam eorum operibus cognosci, qui sanguinem aut sectâ venâ, cum videlicet impurus est, detrahant, aut potulentis intemperatum corrigant. Verùm illis tamen præsidii hæc incommoda intercedere, quòd dum sanguinis labes educitur, vires minuuntur, pessimâ ægrorum vice, qui sæpe hâc licentiâ sanguinis mittendi, ex rapidis febribus in languores atque hydropes immedicabiles præcipitantur. Tum potiones quæ ad refrigerandum præscribi solent, aut partium quas præterlabantur colluvie inquinari, vel certè eas partes liquorum ejusmodi qualitatibus atque fermentis vitari, & cruditatibus opportunas reddi. Solam sanguinis transfusionem omni ex parte beatam omnium offensio-

num causas vitare; hanc unam variis Medicorum sectis satisfacere: iis quidem qui venæ sectionem frequentant, quòd & ipsa veterem sanguinem educit, priusquam novum infundat: iis autem qui sanguinem parciore manu mittunt, ægrorum viribus metuentes, quòd novo sanguine in locum ejus qui eductus est, succenturiato, nulla virium jactura pertimescenda sit.

Postremò hominum partim hæmorrhagiis, quarum cursus sisti non potest, extingui, partim ex virium defectu & sanguinis inopiâ ante annos senescere. His si sanguis laudabilis transfundatur, periculum depelli, aliis vitam novo subsidio prorogari posse. Quin esse quòd fructum aliquem ex eâ operatione speremus, in iis saltem morbis quos maligna sanguinis qualitas adducit. Quod genus sunt pleuritides, variolæ, canceri, ulcera, erysipelata, rabies, furores. Verùm de successu qualis futurus sit, solis experimentis quæ deinceps capienda sint, ad liquidum cognosci posse. His fermè ille novæ opis monstrator nondum compertæ veritati viam munit, futurisque experimentis præludit, jucundâ interim spe eos recreans, quæ ut certa sit, neque ad irritum cadat, equidem opto. Sed tamen quid nocebit, dum res adhuc in incerto est, de tali remedii genere quid sperandum sit, disputare, & quod in deliberationibus fieri assolet, rationes rationibus contendere, ne quid temere suscipiatur. Hâc mente hocque consilio præfatas optimi viri conjecturas cum bonâ ejus veniâ expendam, measque insuper ad novam ejus methodum dubitationes proponam.

Principiò quòd nos sanguinis ab uno in aliud ani-

A iij

mal transfundendi exemplum habere autumat in foetu in utero matris latente, Naturâ nobis viam monstrante quâ incedamus, satis plausibile ad vulgi captum videri possit, non autem ut eorum assensum mereatur, qui res naturales propiùs inspectant. Duobus enim modis exemplum accipi potest, vel quo aliquid esse confirmetur; ut si quis neget occultas qualitates dari, convincetur exemplo Magnetis ferrum trahentis, tum aliorum quæ res certas ad se proprietate attrahunt; si quis item aliquid esse quod ignibus resistat, Salamandræ fossilis, hoc est Amianti lapidis exemplo pugnabimus: & ita de aliis Naturæ arcanis, quorum veritas exemplis atque observationibus constituitur. Idque exempli genus speculativum dici potest, utpote quod in usum & confirmationem solius speculationis affertur. Alterum genus exempli est, quod proponitur nobis ad imitationem, ut cum pictori aliquid effingendum proponitur, cumque nobis bonorum virorum facta laudantur.

Priore modo, fateor, exemplum transfusi sanguinis habemus in embryone, videlicet ut sciamus inter opera Naturæ esse transfusionem, non autem ut imitemur. Nam quomodo nobis Natura auctor, magistra, dux talis operationis dici potest? quæ contrà non debere nec posse transferri ad animalia jam in lucem edita aut adulta, id quod in immaturis & nondum natis molitur, tam luculentis exemplis & documentis indicat. Cur enim os animalibus ad cibos capiendos diducit? cur dentibus armat? cur alias partes molita, gulam, ventriculum, intestina, venas mesaraicas, & nuperâ observatione proditum chyli conce-

ptaculum & ductum? (quas omnes partes coquendis alimentis, elutriandis, atque deducendis ab ore in habitum corporis, creatas constat) cur, inquam, tot varia coctionum & digestionum instrumenta conformat, si in adultis animalibus transfundi sanguinem statuit? An non is Naturæ ordo, hæc architectatio planè cum transfusione sanguinis pugnat? Non ergo si sanguinem fœtui à matre transfundit, exemplum est quod imitari debeamus; sed immaturo fœtui proprium subsidium qui aliter nutrirî non poterat. Quòd enim venis & arteriis ceu radicibus matri fœtum applicari atque adhærescere oportebat, ut per plures menses gestari posset, fecit Natura compendii amans, iisdem ut venis & applicaretur, & alimentum traheret more plantarum, quæ iisdem radicibus & terræ affiguntur, & humorem indidem suscipiunt. Quippe inclusum utero animal vitam propemodum plantæ vivere certum est. Quo vana conjectatio apparet, quam Hippocrates velut ludens animi exercendi causâ proposuit in lib. *πεὶ παίδου*, puerum in utero compressis labris ex matris utero alimoniam fugere. At idem lib. *πεὶ παίδου* res accuratius suo more expendens, obstetrices statim nato infanti umbilicum ligare ait, tanquam non amplius fœtui alendo necessarium, simul ipsius os laxare, ut alius sumendi alimenti usus monstretur.

Ex quo intelligitur aliam esse sumendi alimentilegem embryonibus positam, aliam in lucem editis & adultis: neque quod illis convenit, ad hæc transferri oportere, tantùm abest ut Natura unum alterius exemplum fecerit. Accedit quòd hîc sanguis alienus

infunditur, illic maternus fœtui omnino familiaris & *ἑσθίουτος*, utpote qui ex eodem sanguine materno concrevit. Nec verò si humor paternus in generatione prævaleat materno, quâ adversarius hypothefi evadere conatur, tam dissimilem matri prolem facere possit, quàm homini discrepat vituli aut agni natura à quibus sanguis sumitur.

In quo quidem non exilis mihi exoritur dubitandi ratio, quemadmodum corpori humano benefacere possit sanguis pecuinus statim venis infusus, non priùs à calore nostro domitus, hoc est per varias coctiones nobis familiaris redditus, & tanquam civitate corporis nostri donatus, vel etiam adoptatus. Nam, si ut sacris Literis proditum est, *anima omnis carnis in sanguine est*; si ut primates Philosophi volunt, & pro certo habetur, sanguis alimentum est ultimum quo partes omnes corporis reficiuntur; si partis cujusque alendæ ideam proprietates induit; si ex ipso semen vim illam speciei propagandæ mutuatur, quæ communis Philosophorum sententia est, cui non suspectum, immo indignum videatur, sanguinem bruti animalis tam nobis dissimilis adhuc spirantem, atque ut ita dicam, anima sua vigentem, certè belluini corporis ideam, indolem, vires, proprietates gerentem, nostris statim infundi corporibus, nullaque præparatione antegressâ præcordiis nostris impingi?

Enimverò Marfilius ille Ficinus qui princeps ut opinor, senilem maciem viventis sanguine refovere instituit; non tamen ad id belluas commendavit, sed Adolescentem vegetum & sanum, tametsi sanguinem

nem venis non infundebat, sed oris suctu & brachio 33
paululum inciso hircinorum more eliciendum cense-
bat.

Non abs re autem fuerit, quando nobis Naturam mo-
dò sanguinis transfundendi auctorem faciebat, vicissim
ipsi exemplum ab ipsa plantarum naturâ proponere,
quo intelligat, quàm sit diversa in rebus diversæ speciei
succorum indoles & potestas, & quanta inde corpori-
bus mutatio accidat. Velim igitur mecum confide-
ret, quid accidat iis furculis, quos alienis arboribus
Agricolæ inserunt; ut fructus inde proveniens alieni
succo influxu degeneret, formamque ac saporem mu-
tet. Si enim mali furculus pyro indatur, nascuntur
mala figuram pyri æmulantia & saporem: si pyri fur-
culus malo, pyra mali formam & qualitates referentia.
Vnde hoc, nisi quia succus unius arboris in aliam
transfunditur? Atqui non magis hæc vel illa arbor
ab aliâ, quàm pecus ab homine diffidet. Si ergo pyri
succus mali furculo influens poma ejus tam insigniter
mutat, quis potest dubitare, quin sanguis ab uno ani-
mali in alterius venas transfluens, eandem vim habeat
saltem mores mutandi, indolemque ejus animalis cui
accedit?

Ex quo etiam intelligitur quid futurum sit, si specie
instaurandarum virium multum sanguinis agnini aut
vitulini in hominis venas derivetur; nempe ut is ho-
mo, si non aliud incommodi capiat, saltem animum
belluinum &, quod in proverbium abiit, ἀβελανιεύς
ἦν, hoc est, stolidum illud pecudis ingenium induat.
Ne quis porrò sanguinis alieni vim ad mores immu-

B

tandos magis conjecturâ asserti, quàm experimentis putet, Guaynerius inter Medicos practicos non inlebris testatur sanguinem ab homine rufo dum irâ fervet, extractum, ejus qui biberit, mentem furore maximo turbare, corpus etiam inde haud secus ac malis venenis contabescere, & tandem marasmo consumi. Quæ si sanguinis humani epoti vis est, quid tandem fore putamus, si sanguis alterius generis, non quidem forbeatur, quod aliquanto tolerabilius esset, sed statim calens in venas transfundatur?

Præterea nihil crudum citra noxam venis infundi posse palam est. At sanguinem illum sive agni, sive vituli, crudum esse contendo. Quid est enim cruditas in alimentis, nisi diversitas? Idcirco enim alimenta coquantur, ut similia & familiaria reddantur, hoc est ut diversitas illa, quam à propriâ specie habent, tollatur. Quis porrò dubitat, quin sanguis pecuinus à nostri sanguinis naturâ plurimum distet? quantum profectò pecus ab homine. Ergo crudus est, immo crudissimus respectu nostro is sanguis, quippe naturâ, indole, proprietate dissimilis. Nisi fortè tam ignavi sumus, ut quia idem sanguinis belluini atque humani color est, eandem utriusque esse vim & conditionem credamus. Quocirca si sanguinis agnini aut vitulini aliqua vis esset ad morbos curandos, non tamen venis infundi, sed per consuetas alimentorum vias transmitti oporteret. Alioqui non sanguinem tantum, sed & plantarum succos, & juscula, & vinum venis incisis infundi præstaret; quod nunquam prudens Medicus, sat scio, probabit, ac ne illi ipsi transfundendi sanguinis auctores.

Confirmatur hæc ratio Hippocratis summi omnium 340
 Medicorum Dictatoris auctoritate, cujus sententia hæc
 extat in 6. Epidem. ἡ κοιλίης νάρκωσις, ἢ τῶν ἄλλων σπλῆνις,
 τῶν αἱμάτων ἀκαθαρσία. *Ventris torporem, omnium confusio,*
vasorumque impuritas sequitur. Quo dicto docet summus
 Medicinæ Parens non posse quicquam in venis since-
 rum & probum reperiri, quod non prius per ventri-
 culum transierit, ejusque vi percoctum fuerit. Igitur
 sanguinis transfusio quæ ventriculum ceu exauctora-
 tum, rude donatum, atque emeritum missum facit,
 quid aliud quàm impuritatibus vasa conspurcat, dum
 sanguinem haud nostri generis, atque adeò crudum ve-
 nis inculcat? Quid enim refert alimenta in ventricu-
 lum torpentem incidant, an in ventriculum validum
 omnino non demittantur, sed statim in venas agantur?

Sed instabunt, scio, nec nostri respectu crudum esse
 sanguinem pecudis. Nihil enim interesse, is sanguis
 quo membra nostra rigantur, quo in corpore quibus
 visceribus coquatur, pecudis an hominis, quandoqui-
 dem eadem habentur in pecude & homine instrumenta
 coctionis: proinde non posse crudum dici humorem,
 quem bestia elaboraverit. At enimverò hæc instantia
 rem falsam ponit, eadem esse omnino instrumenta co-
 ctionis in homine & belluâ. Vt enim aliis rebus con-
 gruunt, figurâ videlicet aut colore, certè nativâ
 constitutione & temperamento, cujus præcipuum in
 coctionibus obeundis momentum pugnent, necesse est.
 Nam quis nescit varia esse, variis speciebus animalium,
 temperamenta & proprietates? Id cùm ita esse constet,
 nullo modo existimandum est in tantâ naturarum dif-

B ij

parilitate ita ad amissim temperamenta partium quadrare posse, ut in iis ad eandem formam sanguis coqui possit. Enimvero illi ipsi dant manus, tot esse sanguinis qualitates & differentias, quot sunt animalium species, immo individua. Verum exinde negant sequi unius animalis sanguinem alterius venis infusum, cui animali accedit, noxam inferre; quia isto modo, inquiunt, oporteret iis quoque cibis quibus alimur, sanguinem & naturam nostram offendi, utpote quorum qualitates à nostris tantopere dissideant. Sed non vident disparitatem? Nam illa quibus vescimur, licet alienis qualitatibus prædita, non lædunt, quia multis modis à nostro ventriculo & aliis membris subiguntur atque mutantur, priusquam in nostras venas & corporis habitum perveniant: at ejus sanguinis qui statim venis infunditur, alienæ qualitates quo pacto emendentur, non video: semel enim in venas transmissus, illico ad ipsas corporis partes alendas trahatur, necesse est.

Quòd si quis postea coloris similitudine inductus, qualitates quibus pecuinus sanguis ab humano discrepat, subesse ullas non credit, ut sunt quidam sensibus belluinum in modum addicti, nã ille parum studii in rerum naturalium contemplatione posuisse deprehenditur, qui nesciat sub eodem colore latere multa rerum discrimina præter ipsum etiam temperamentum, quod sæpe eadem tincturâ infectis dissimillimum est. Est quædam dissociatio corporum à temperamento differens, quâ fit ut quædam nullo modo componi possint. Mirro oleum quod liquoribus aliis innatare etiam

Lixis notum est, quod ejus densitati tribuit Plutar- In Sympot.
 chus, ego peculiari mistionis modo & formæ. Quis non 341
 miretur quædam oleosa aliis pinguibus ita adversari,
 ut iis se se nunquam misceri patiantur? Ejusmodi Ba-
 lænæ oleum est, quod si sebo concorporare studeas,
 oleum quod aiunt, & operam perdideris. Sed & Poly-
 bii vini quoddam genus in Capua nasci memorat *Ἀλ-
 φορον καὶ ἀνὰ δένδριον* cognominatum, quod cum nullo
 alio coïre possit. Tum verò quod ad hanc rem quam
 agimus, magis pertinet, in avium genere Anthi & Ægi-
 thi sanguinem in fœdus mistionis non posse convenire
 proditum ab Aristotele est in historiis animalium. Ver-
 ba ejus proferre placet: λέγεται δὲ ὅτι αἰγίθου καὶ ἀνθίου αἷμα
 οὐ συμμίσγεται ἀλλήλοις. Hujus & meminit Ælianus in li-
 bris de animalium natura: tametsi pro ἀνθίου, ἀχάνθου
 ibi scriptum est errore, opinor, Librarii: λέγεται δὲ Αει-
 στέλης εἶναι τὸν αἷμα τῷ ἀχάνθου ὅτι μύτοι τῷ καλουμένου αἰγίθου
 αἷμα εἰς αὐτὸν ἀγείον ὡς ἀναμίξῃ καὶ κερῶσαι θελήσῃ, ταῦτα μὴ
 σμιέναι, μηδ' ἐνοθεῖναι εἰς μίαν κρῶσιν. *Quod si, inquit Ari-
 stoteles, Spini & Ægithi sanguinem in eodem vase permisceas,
 & simul temperes, non coïre nec commisceri possunt.* Quis
 scit porrò an non eadem lex omnium animalium san-
 guini dicta sit, ut nunquam coëant? Atqui si sanguis
 ille qui transfunditur, cum alio non plenè miscetur,
 non quicquam boni ex iis Natura conficiet. Pugnabunt
 enim inter se; pugnantes tumultum & corruptelam in
 massâ sanguinis dabunt. Sed fac pulchrè inter se com-
 misceri, quis tamen occultum in iis naturæ dissensum,
 quem Græci ἀντιπαθεία vocant, præstare potest? Expe-
 rientia, inquis, dabit existimandi copiam. At grave

B iij

est intra venas atque ipsamet vitæ penetralia alimentorum vel medicamentorum periculum facere : & sunt quarumdam rerum dissidia tam obscura, ut quæ ex iis manat pestis, cui causæ assignes, nescias. Sic sunt venena illa lenta, quæ homines occulto ævo, nec nisi plurium mensium aut annorum tractu consumunt. Has suspiciones omnes & metus amolitur ventriculi coctio, aliarumque partium quibus immoratur chylus antequam ex eo sanguis gignatur. Neque enim hic liquat tantum, aut separat, ut Scioli perperam sibi persuadent; sed & speciem chylo imponit, cui ita omnes alimentorum qualitates subjiciuntur, ut nisi admodum contrariæ corpori existant & prorsus indomitæ, nunquam possint quandiu manet chylus aut sanguis ex eo genitus, in actum erumpere.

Proinde rideo cum eos jactare audio se se iter brevius in venas patefecisse; quod alterum studiosi illius Viri argumentum est. Egregium me hercule compendium, quem Natura ordinem posuit coctionum atque digestionum ceu minimè necessarium, & solum ad pompam inventum, immo fortuitum præterire, ut statim alimentum in venas transfiliat. Apagesis hanc defulturam, quæ Naturæ leges violat, ordinem perturbat, providentiam tollit. Enimverò non si quod brevius est iter, protinus ineundum; sed si æquè commodum est & tutum. Quid enim si quis è cubiculo in publicum prodire volens, è fenestrâ se præcipitem det? sanè citius sic foras descendat, quàm per scalarum ambages: tamen istud non magis viæ quàm mortis compendium solis insanis aut desperatis pla-

cere potest. Omnino hic ordo quem Natura alimentis præscripsit, ut priusquam in venas corporisque habitum penetrent, in ventriculo coquantur, in intestinis expurgentur, eoque modo familiarem corpori nostro qualitatem suscipiant, istos novi itineris præmonstratores admonere debuit, non posse à sanguinis transfusione boni quicquam sperari, utpote quæ Naturæ instituto tam palam adversetur. Non quòd Ars interdum non ea moliatur, quæ Natura facere non potest; sed quia sancitum à Naturâ ordinem vix unquam impune Ars transgreditur. Nisi enim imitatur Naturam, ejusque leges sequitur, nunquam ei quicquam prosperè cedit. Venas in morbis scalpello tundimus ad sanguinem vacuandum; hoc non facit Natura, sed tamen exemplum dat, eique operationi præluet, venas sponte aperiens, humorumque luxuriam per hæmorrhagias & hæmorrhoidas interdum exonerans. Hunc Medici motum Naturæ imitati, non Hippopotamum cæsuris harundinum & acutis stipitibus corpus deplentem, secandæ venæ disciplinam introduxerunt. Purgantia insuper medicamenta propinamus, rhabarbarum, senam, agaricum, & alia id genus, quod ipsum nec tentat vis nostri opifex; verumtamen viam rationi ostendit corpus purgandi, dum spontaneis alvi perturbationibus sentinam corporis expurgat. At nullum exemplum reperies Naturæ succum citra coctionum antecedentium vices in venas admittentis: quod faciunt, qui sanguinem ab uno animali in aliud transfundunt. Non igitur Naturæ instituto affinis istiusmodi operatio, sed prorsus diversa & inimica.

Tranſeamus jam ad tertiam rationem à cauſis morborum & communi medendi methodo deſumptam, quàm in eo totam verſari autumant, ut ſanguinis labes venâ ſectâ minuatur, intemperies potionibus certis emendetur. Quò quidem loco & egregiam habemus vitioſæ Medicorum conſuetudinis cenſuram, qui dum corruptos humores venis exturbare ſtudent, frequentibus illis venarum ſectionibus vires proſternant: dumque eorundem fervoribus ſubvenire contendunt, portiones quibus ad eum finem utuntur, ventriculi atque inteſtinorum ſordibus contaminent, aut eas partes talium potionum fermentis & qualitatibus labefactent. Hæc Vir ille novæ opis monſtrator, veteris impug-nator, ſatis argutulè quidem diſputat; ſed, ut quod res eſt, dicam, parum medicè. Spero autem hunc non ægrè laturum, ſi quâ libertate ipſe Medicinam haud ample-xus, ut ejus ſcriptum fidem facit, Medicorum peccata caſtigat, eâdem libertate nos qui eam artem didicimus & proſitemur, ipſi ſuos errores in iis quæ ad Medicinam pertinent, demonſtraverimus.

Primum illud quis conceſſerit maximam morbo-rum partem ex ſanguinis ſolâ intemperie aut corru-ptelâ manare? Quid? plenitudo & redundantia humo-rum, quam Græci Magiſtri *πληθώρας* vocant, minùs multos morbos invehit? Quæ cùm ſit duplex, una *πρὸς αἷμα*, cùm venæ ſanguinis copiâ tenduntur; al-tera *πρὸς τὴν διέσπιν*, cùm ſanguis tamèſi non ita copioſus ut venas diſtendat, tamen naturæ feſſæ eſt oneri, ut in cunctis propè febribus accidit, meritò à Medicis communior morborum cauſa & fomes unà cum

cum cacochymiâ censetur. Id cum apud omnes in confesso sit, scire pervelim postea, quid adversus tam solemnem ægritudinum causam transfusio sanguinis subsidii afferat, quæ quantum sanguinis detrahit, tantum infundit? scilicet quem proprius sanguis gravat, ei agninus aut vitulinus oneri non erit? Et humorum pravitatem quo pacto hæc eadem sanguinis transfusio emendare potest? nempe quod in locum corrupti bonum & laudabilem ex alieno fundo substituunt. Id quidem eorum consilium est; sed ignorare videntur, morbosam cacochymiam non temere accidere nisi subsit intemperies & κακοεγγία ventriculi, jecinoris, lienis, atque aliarum partium quæ coquendis alimentis, humorumque superfluis expurgandis ex officio incumbunt. Hæc permanente viscerum pravâ affectione, quàm sit vanus circa succos venis contentos labor, nemo non videt: quippe quantum vitiosi humoris subductum fuerit, tantum novæ impuritatis è corporis barathro subinde in venas succedat, necesse est. Nisi fortè ita affectis cibo omni interdicerent, contenti bonum sanguinem venis infundere. Miserum interim ventriculum esuriales ferias agere jubebunt, dentibus justitium indicent, ne si dentibus quod minuant, si ventriculo quod concoquat, dederint, nova humorum pravorum seges iis quæ detrahuntur, succrescat. At enimverò vereor ut quamplurimis probis hominibus, qui bene libenter victitant, tam severa disciplina probari possit, quin eam plerique omnes, sat scio, ejurabunt, ne dicam, execrabuntur. Et meritò: verè enim illud dixit Lucretius stomachi humectum tenorem ser-

C

vari oportere; alioqui Regi illi corporis, ut Samonicus eum salutat, malè est. Dabunt igitur omnino aliquid cibi, ac proinde prædictum incommodum non præteribunt propagandæ impuritatis, quandiu manebit, ut dixi, viscerum labes. At manebit: non posse enim hanc tolli ullâ sanguinis transfusione palam est. Quòd si nihilo fecius purgantibus medicamentis se se usuros spondent, quo ventriculi & primæ regionis lues tollatur; tunc quæro, cum vis & operatio medicamentorum pravis illis humoribus qui sanguinem conspurcant, educendis sufficiat, quid opus præterea sit novi sanguinis transfusione homines & bestias vexare?

Denique non vident bonum sanguinem quem infundunt, pravi illius qui in venis est, mixturâ necessariò corrumpendum? Quis enim humor alterius dissimilis contagio non alienatur? Ecce quantulum fermenti totam massam corrumpit? Quantulâ coaguli portione integra lactis mulctralia coagmentantur. Audiant insuper Hippocratem in Aphorismis vociferantem:

Aphor. 10.
sect. 2.

Ἐὰ μὴ καὶ διὰ τῶν σαμῶντων ὀκισσὼν δὴ θρέψῃς μάλλον βλάψῃς. *Impura corpora quò plùs nutri veris, eò magis læseris.* Cujus sententiæ hanc rationem reddit Galenus in Commentario: συνεσθραφίρεται γὰρ ἡ ἐπισποδία τροφή, τῇ κακοχολίᾳ καὶ τῷ σώματι κακοχολία, ὥστε ἀνὰ δυνάμει μὴ αὐτῆς πλεονεκτήσει, φυλάττειται δὲ τῇ ποιότητι. *Mali siquidem succi in corpore prius collecti consortio vitiatum novum accedens alimentum, quò fit ut cacochymia quantitas augeatur, & retineatur qualitas.*

Hoc loco interrogatio est Viri illius studiosi. Si (inquit) sanguinis laudabilis admistio temperiem priori san-

guini afferre non potest, velim mihi alium, quo id fiat, modum indicari. At multò justiorem ipse nobis quæstionis materiam præbet, quâ tandem conjecturâ adductus, cruore pecudis ad corrigendam sanguinis intemperiem, potionum refrigerantium usum suppleri posse putet. Quis hoc credat, sanguinem ex arteriâ animalis calentem, immo ferventem, statim in alterius venas transmissum quicquam interno incendio moderamini afferre posse? Non me hercule ipsius Elephantis sanguis, quem frigidissimum esse, ob idque æstu torrente à Draconibus expeti proditum est, id præstare queat. Non nego quorundam animalium sanguinem esse calidiorem quàm aliorum; putà Leonis quàm Cervi aut Damæ: illud nego in transfusione de quâ agitur, ullius animalis sanguinem esse ejusmodi, ut alterius sanguini permixtus moderando ejus calori effatu dignum momentum afferre possit. Immo addet calori per spiritus quibus turget, & materiam novam tanquam oleum flammæ, adjiciet. Quæ cum sint ejusmodi, ut nisi ab imperitis immo à stolidis negari non possint; quæso, cui fructui erit illa sanguinis transfusio? & quo pacto morbis medebitur, si humorum neque luxuriam, neque pravitatem emendare potest? Aut quomodo eadem Medicis venam sæpius fecantibus satisfacit, si in sanguinis emissi locum novus illico substituitur? An quicquam ad rem pertinet quòd vena aperitur, si nihil ob eam causam de summâ humorum decedit, & solum humores permutantur, humanus sanguis pecuino. Ceu si quis hominem injusto onere fessum levare aggressus, tritico v. g. quod gestabat, humeris ejus ablato,

Plin. lib. 8.
cap. 12.

C ij

parem alterius frugis aut leguminis mensuram continuo imponat.

Eò igitur res redit, ut viribus aut per hæmorrhagias insanabiles exhaustis, aut quâ aliâ causâ attritis, refo-cillandis necessaria sanguinis transfusio credatur. Quam idem ille auctor deinceps utilitatem proponit, negatque dubitari posse, quin sanguine dulci & probo adscito alii hominum ab extremis periculis servari, aliorum etiam vita prorogari possit. Ego contra inanem hanc spem &, quod dicitur, *συνίψιν ὁππότευται* contendo. Nam quod ad sanguinis profluvia attinet, quandiu illa non cohibentur, quantumvis sanguinis venis infunde, nihilo magis proficies, quàm si liquorem in vas pertusum infundas: tantumque abest ut malum hac ratione sedari possit, ut potiùs addito humore impetum & calcar fluori addatur. Vix etiam adducor ut credam tali auxilio penuriâ sanguinis & spiritûs vitalis deficientibus vigorem novum incuti posse. Nam aut eorum vires ita afflictæ, ut nec coquendis alimentis sufficiant, quo casu nec sanguinem venis infusum ferent, sed ejus potiùs sarcinâ magis ac magis premuntur. Vt in plethorâ, quæ ad vires dicitur; vel non ita languidus eorum calor, quin alimenta idonea coquere possit: & tunc satiùs fore contendo, eos jusculis & alio victu ad instaurandas vires apto reficere, quàm sanguine alieno venas eorum opplere.

Quæ autem experimenta adducit, ea non sunt ejusmodi, ut quemquam paulò perspicaciorem morari debeant. Adolescens à longâ & pertinaci febre convalescens, ex sæpius repetitâ venæ sectione segnis, somno-

lentus, veterinosus, novem sanguinis agnini uncias in venas infusis pristinum vigorem atque alacritatem recepit. Credat Iudæus Apella, non ego. Nam cum prius eidem tres sanguinis picei & spississimi uncias narret eductas fuisse; quis dubitet ei vacuationi ac motui potius, quam novi sanguinis transfusioni sequentem illam vigoris exsuscitationem esse tribuendam. Præterea nihil istud exemplum ad morborum curationem, cum iste adolescens nullo tum morbo laboraret. De altero experimento cum homo ille robustus, vegetus, nec lecto, nec cubiculo se contineret post operationem, sed in unctam popinam profectus, quasi tam transfusione pecuniam cauponi transfuderit, sibi autem meri non mediocrem copiam ingurgitaverit, si postea fellas portando jumenta provocavit; non video cur operam tam laboriosam toto die continuatam, transfusioni potius, quam nativo hominis robori & *ῥωπή* adscribendam putemus. Scio alias promitti observationes; sed non fit mihi verisimile, quam rem tam palam damnet ratio, eam ullâ idoneâ experientiâ confirmari posse. Non est Natura sui dissimilis, neque sibi adversatur. Hanc igitur cum leges providentiæ suæ nobis ostenderit ab istiusmodi operatione planè diversas, putamus postea quicquam facere posse quo oblatum nobis ab ipsa lumen extinguatur?

Sed antequam hinc discedo, illud quoque perpendi velim, quare datâ sanguinis transfusione, non potius humanum sanguinem ad eam operam eligunt, quam pecuinum: magis quippe familiarem nobis & salubrem esse oportet è corpore ejusdem speciei sumptum. Certè

C iij

suillum fumerent, quem humano esse proximum te-
 statur Galenus. Nimirum nefas ducunt uni homini vi-
 tam alterius damno prorogari. Sed missâ hâc ratione
 quæ verissima est, ut morali & politicâ, aliam inanem
 & frigidam comminiscuntur, minùs sincerum esse hu-
 manum sanguinem belluino. Quid ita? quia curis &
 variis affectibus agitur homo, qui sanguinem tur-
 bant; pròinde ut intemperantia in victu, cui homo
 magis deditus quàm belluæ. At nunquam mihi per-
 suadebunt, in toto genere humano non dari probum
 & absolutum sanguinem. Quid pueri & adolescentuli
 vegeto & sano corpore, lætis moribus, quales multi
 reperiuntur, bonum sanguinem non habent? non ha-
 bent mulieres juvenulæ? Denique non modis omni-
 bus opportunior homini sanguis hominis, quàm bel-
 luæ? Cur igitur infantuli potius lacte muliebri susten-
 tantur, quàm pecuino? Cur Natura mammas lactis
 fœcundas fœtis mulieribus dedit? Cur Medici lac ma-
 ternum tantis laudibus efferunt, nullumque salubrius
 putant, si nullus bonus sanguis in specie humanâ? At
 curæ & sollicitudines sanguinem turbant. Quid tum
 postea? An non ubique homines ignavi & fœcordes
 occurrunt, qui, ut Sallustii verbis utar, vitam silentio
 transigunt, veluti inertia pecora, quæ Natura prona
 & ventri obedientia finxit? Horum cur deterior san-
 guis quàm pecudum censerî debeat, equidem non di-
 spicio. Iam verò ipsam pecudem, quam ægris suis ad-
 movent, lacerato crure, nudatâque arteriâ & vulne-
 ratâ, nullo metu percelli putant? An non contrâ in
 maximo esse metu necesse est, inter sacrum, quod di-

346
 citur, & saxum positam, & sanguinem fundentem? Si
 igitur metu violatur in homine sanguinis bona tem-
 peries, non aberit pecuinus quin eâdem ratione cor-
 rumpatur. Proinde cum nullum sit in eo sanguinis
 belluini ab humano discrimen, non est dubium, quin
 semel receptâ sanguinis transfusione, omnes spretâ
 inani tergiversatione ab hominibus potius quàm à bel-
 luis sanguinem petant: tametsi inhumanum id vide-
 tur. Quid enim vitæ cupiditas sanctum habet, ubi de
 remedio constat? Igitur homines inter se vulgò san-
 guinem transfundent, & venalis prostabit tenuiorum
 hominum velut olim gladiatorum sanguis, quem di-
 vites emant. Aderit Medicus redemptor, & manceps
 sanguinis alieni: quâ nundinatione haud scio an quic-
 quam deformius, Christianoque nomine indignius fingi
 possit. Quantum enim hoc abest à balneis sanguine
 humano temperatis, quibus Ægypti Reges popularem
 lepram detergebant? Quantum ab ea feritate, quam
 Plinius tantopere execratur? *Propinant, inquit, san-* Lib. 28, c. 1.
guinem gladiatorum comitialibus morbis, ex homine ipso sor-
beri efficacissimum putant, calidum spirantemque & unâ ipsam
animam ex osculo vulnerum, cum plagis ne ferarum quidem
admoventi ora fas sit humana. Cujus etiam obscœnitatis in-
 ter monstra morum Romanorum meminit Tertulianus
 in Apolog. *Hodie istio Bellona sacratus sanguis de femore*
proscisso in palmulam exceptus, & suis datus signatis. Item:
Illi qui munere in arenâ noxiorum jugulatorum sanguinem re-
centem de jugulo decurrentem exceptum, avidâ siti comitali
morbo medentes auferunt. Cornelius item Celsus de hoc Lib. 3, c. 23.
 ipso remedio verba faciens: *Quidam, inquit, jugulati*

gladiatoris calido sanguine epoto, tali morbo se se liberarunt ; apud quos miserum auxilium, tolerabile miserius malum fecit.

Ex quibus intelligitur Medicinam quæ fit sanguine humano, incivilem, impuram, impiam, homine liberali indignam semper habitam fuisse. Nisi fortè propudiosam Xenocratis Medici diligentiam imitandam putamus, quem singularium corporis humani partium saporibus periclitatum testatur Galenus, ex quibus remedia proposuit in libris de percipiendâ ab animalibus utilitate. De quo ipso in hunc modum prodit Plinius

Lib. 10. Simpl. Cit. loco. Epistol. 8. lib. 1. Comment. in 2. Diosc. cap. de sanguine.

suppresso nomine: *Non pauci apud Græcos singulorum viscerum membrorumque etiam saporibus dixere, omnia persecuti usque ad resegmina unguium.* O spurcitatem Medico, immo homine indignam! Sic Langium memini in epistolis tetram Chirurgorum sui temporis inscitiam increpare, qui si sanguinem sectâ venâ in vase flatuosi spiritûs, ut fit, nisu contremiscere viderent, eum repente prius quàm tepesceret, patientes absorbere cogebant; credo, opinati animam esse istius motionis causam. Sic Amatium Lusitanum Arnaldo succensere, quòd in emplastro sive ceroto *de pelle arietinâ ad crepatos*, ut vocant, conscripto, sanguinem hominis rufi admisceri jubet. Quid si sanguinem humanum ab uno in alium transfundi audisset? At enimverò vereor ne majora inde monstra sequantur. Cujus enim venas sanguine alterius hominis repleti fas est, cur is non possit vesci etiam humanis carnibus non video. Quid enim interest sanguine quis, an carne utatur? Ita à transfusione sanguinis rectâ itur ad *ἀνθρώπων φάγια*. Faceessant igitur istiusmodi medelarum propudia, & Barbaris
novi

Orbis habitatoribus, veletiam feris relinquantur. Plinii singularis prudentiæ auctoris gravem in talia remedium monstra censuram pectori infixam habeamus: *Vitam quidem non adeò expetendam censemus, ut quoquo modo trahenda sit. Quisquis es talis æquè moriere, etiam cum obscænus vixeris aut nefandus.*

Hæc ferme erant (vir optime) quæ illi inauditæ curandorum morborum rationi opponerem è Philosophiæ & Medicinæ adytis deprompta. Tu autem qui à me pæne invito hanc Dissertationem extorsisti, penes te habe mei obsequii monumentum; & si quid huic boni inest, fruire. Cæterùm si ejus editione (quod Dii averrant) homines suo invento tumidos in me concitaveris, & quod dicitur, irritaveris crabrones, scito vicissim tui officii fore, me aliis occupatum, nec responsurum ab eorum insultibus tutum præstare.

F I N I S.

